

Fframwaith Monitro (rhan 2)

Monitro ein Sylfaen Gymdeithasol – Ystyried cyflwr economaidd-gymdeithasol y Parc Cenedlaethol mewn perthynas â'r Nodau Datblygu Cynaliadwy.

Mae'r ddogfen hon yn rhan dau o dri adroddiad, sydd gyda'i gilydd yn ffurfio'r Fframwaith Monitro ar gyfer *Y Bannau: Y Dyfodol y Cynllun Rheoli ar gyfer Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog (2023-2028)*.

Mae'r adran hon yn ceisio ystyried sut yr ydych yn monitro ansawdd bywyd y bobl sy'n byw ac yn gweithio ym Mannau Brycheiniog.

Mae rhan un yn ystyried rheolaeth gynaliadwy adnoddau naturiol gyda Bannau Brycheiniog.

Mae rhan tri yn ystyried sut mae'r parc yn cyflawni ei ail ddiben i ddarparu cyfleoedd ar gyfer mwynhad a dealltwriaeth o'r Parc Cenedlaethol, heb effeithio ar ansawdd bywyd ein cymunedau, na diraddio ein Hadnoddau Naturiol.

Monitro ac adrodd ar y pum cenhadaeth, - dangosyddion Donyt

Mae'r pum cenhadaeth a fabwysiadwyd yn *Y Bannau: Y Dyfodol* yn cael eu dewis oherwydd dyma'r newidiadau mwyaf sydd eu hangen i sicrhau dyfodol cynaliadwy i'r Parc Cenedlaethol.

Mae'n bwysig felly mesur ac adrodd ar gynnydd tuag at gyflawni'r cenadaethau, ac ar ddangosyddion ehangach o gynaliadwyedd y Parc Cenedlaethol - i ba raddau y mae terfyn uchaf ecolegol (Ffiniau Planedol) a'r sylfaen gymdeithasol (Nodau Datblygu Cynaliadwy) yn cael eu torri.

Mae cyfres o ddangosyddion wedi'u dewis fel y metrigau gorau ar gyfer deall ac olrhain newid yn y Parc Cenedlaethol mewn perthynas ag Economeg Donyt:

- Terfyn uchaf ecolegol (Terfynau Planedol)
- Sylfaen gymdeithasol (Nodau Datblygu Cynaliadwy), a
- Y 'gofod diogel a chyfiawn' yng nghanol y cylch sy'n adlewyrchu lles ecolegol a dynol yng nghyd-destun unigryw Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog.

Mae'r dangosyddion wedi'u dewis oherwydd eu bod yn cynrychioli'r metrig neu'r dirprwy uniongyrchol gorau, ac oherwydd y rhagwelir y bydd data ar gael i olrhain newid dros gyfnod hir.

Nodwyd dangosyddion trwy sesiynau gweithdy manwl gyda chyfraniadau arbenigol gan swyddogion APCBB a Phanel Cyfeirio Rhanddeiliaid y Parc Cenedlaethol.

Amserlenni

Mae sawl amserlen wahanol yn bwysig wrth ystyried dyfodol cynaliadwy'r Parc Cenedlaethol.

Parhaus: Diweddariadau ar wefan APCBB a llwyfannau eraill, a llwyfannau partneriaid, rhannu gwybodaeth am gamau gweithredu a chanlyniadau, dathlu llwyddiannau, ac amlygu cyfleoedd a heriau.

1 mlynedd :Asesiad blynyddol Economeg Donyt - 'gwiriad iechyd' y Parc Cenedlaethol, ac asesiad blynyddol o gynnydd wrth gyflawni'r cenadaethau.

4 blynedd: Adroddiad Cyflwr y Parc 2027 Mae adroddiad Cyflwr y Parc yn synthesis pwysig o'r holl ddata sy'n cael ei gasglu mewn perthynas â'r donyt. Mae'n foment bwysig i fyfyrion ar y materion allweddol sy'n wynebu'r Parc er mwyn llywio'r adolygiad *o'r Bannau*.

5 mlynedd : Hyd cynllun rheoli *Y Bannau: Y Dyfodol* . Fe'i defnyddir i ganolbwyntio ar weithredu tymor agos tuag at gyflawni'r cenadaethau.

2030 a 2035 : Yr amserlenni ar gyfer cyflawni'r teithiau natur a dŵr a'r genhadaeth hinsawdd yn y drefn honno.

25 mlynedd : Y weledigaeth tymor canolig ar gyfer y Parc Cenedlaethol.

50 mlynedd : Gorwel newid hirdymor. Fe'i defnyddir i olrhain cynaliadwyedd hirdymor fel y nodir gan fetrigau Economeg Donyt.

Sylfaen gymdeithasol				
Parth	Is-barth	Dangosydd	Sefyllfa bresennol	Roedd angen i raddfa'r sifft fod o fewn y ffin
Addysg	Oedolion	Oedolion o oedran gweithio heb unrhyw gymwysterau ffurfiol	Amcangyfrifir bod gan 5.4% o oedolion o oedran gweithio o fewn y PC ddiffyg cymwysterau ffurfiol	
	Ysgolion	Cyrhaeddiad disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (FSM)	Cyflawnodd 5.2% o ddisgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim 5 gradd TGAU A/A* (neu gyfwerth) o gymharu â 22% o fyfyrwyr nad ydynt yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim	
Ynni		Tlodi tanwydd (mae angen gwario 10% neu fwy o'r incwm ar ynni)	Mae 17% o gartrefi gwledig mewn tlodi tanwydd. Nid yw ffigyrau APCBB yn hysbys, ond fe'u hystyrir yn uwch na'r cyfartaledd hwn	
Bwyd		Tlodi bwyd	Defnydd amcangyfrifedig o fanciau bwyd yn 4.9% o boblogaeth APCBB	
Rhyw	Cyfartaledd Tâl	Bwlch cyflog rhwng y rhywiau	Amcangyfrifir bod bwlch cyflog rhwng y rhywiau o fewn APCBB yn 12%	
Iechyd		Pedwar neu fwy o ymddygiadau iach yr wythnos yn cael eu mabwysiadu gan blant mewn teuluoedd sydd â chyfoeth isel.	Ar lefel Cymru dim ond 6% o blant mewn teuluoedd â chyfoeth isel sy'n arddangos 4 neu fwy o ymddygiadau iach	
Tai	Fforddiadwyedd	Oedolion o oedran gweithio yn gwario mwy na thraean o incwm ar gostau tai	Ym Mannau Brycheiniog mae'r gymhareb morgeisi yn 1:9 sy'n golygu y byddai gweithiwr sy'n ennill cyflog cyfartalog ar gyfer ardal Aberhonddu angen morgais wyth gwaith eu hincwm blynyddol i sicrhau morgais ar gyfer cartref sydd o bris cyfartalog.	
	Digartrefedd	Aelwydydd sydd dan fygythiad o ddigartrefedd	Amcangyfrif bod cyfradd o 37.3 fesul 10,000 o aelwydydd sy'n ddigartref mewn llety dros dro ar draws y Parc Cenedlaethol	
Incwm	Tlodi	Aelwydydd mewn tlodi cymharol	Mae 24% o drigolion APCBB yn byw mewn ardaloedd sydd wedi'u dosbarthu o	

Addysg

Is-barth	Oedolion o oedran gweithio heb unrhyw gymwysterau ffurfiol	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Powys	5.6 % o'r holl oedolion o oedran gweithio
	Sir Gâr	7.8% o'r holl oedolion o oedran gweithio
	Sir Fynwy	3% o'r holl oedolion o oedran gweithio
	Cymru	8.1% o'r holl oedolion o oedran gweithio
	Amcangyfrif APCBB	5.4% o'r holl oedolion o oedran gweithio (cyfartaledd wedi'i bwysoli gan ddwysedd poblogaeth) ¹
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae mynediad at addysg o ansawdd da sy'n gwasanaethu anghenion unigol yn arwydd o gymdeithas sy'n gwerthfawrogi pob unigolyn am ei gyfraniad yn y dyfodol, a'i les yn y dyfodol.</p> <p>Tra cydnabyddir bod addysg ynddo'i hun o werth i unigolion, ac efallai na fydd cydnabod cymhwyster ffurfiol yn arwydd o'r profiad addysgol, neu'r budd y mae hyn wedi'i roi i gymdeithas.</p> <p>Mae'r mesur yn darparu dirprwy da o'r ffordd y mae ein system addysg yn gwasanaethu ei defnyddwyr.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p><i>Mae StatsCymru yn cyhoeddi data fesul ardal awdurdod unedol yn flynyddol.</i></p> <p>Byddwn yn adrodd ar y data ar gyfer tair prif ardal sir y Parc Cenedlaethol. Powys, Sir Gâr, Sir Fynwy, yn ogystal â meincodi hynny yn erbyn cyfartaledd cenedlaethol Cymru.</p> <p>Bydd gwaith yn mynd rhagddo i ddadagregu'r data i ffiniau'r Parc Cenedlaethol drwy gydol y cyfnod monitro.</p>	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	<p>Er bod y ffigyrau ar gyfer ein hawdurdodau lleol cyfansoddol yn is na chyfartaledd Cymru, mae lle i wella o hyd.</p> <p>Byddai Parc Cenedlaethol teg yn gymdeithasol yn un lle mae pob oedolyn o oedran gweithio yn cael cydnabyddiaeth am ei allu a'i amser o fewn addysg ystyrlon.</p>	
Lefel ffin	Llai nag 1% o oedolion sy'n gweithio heb unrhyw gymwysterau ffurfiol.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd	
Canlyniadau cysylltiedig	<p>Bwyd yn y dyfodol</p> <p>Sgiliau a swyddi yn y dyfodol</p> <p>Bywydau dyfodol</p> <p>Economi'r dyfodol</p>	

Ffynhonnell Data: Stats Cymru

[Lefel uchaf o gymhwyster sydd gan oedolion o oedran gweithio yn ôl rhanbarth ac awdurdod lleol](#) (2021)

¹Lefelau uchel o ansicrwydd mewn perthynas â'r ffigur hwn, dangosol yn unig

Addysg (parhad)

Is-barth	Cyrhaeddiad disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (FSM)	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Canolbarth a De Orllewin Cymru	Llwyddodd 5.2% o'r disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim i ennill 5 gradd A/A* TGAU (neu gyfwerth) o gymharu â 22% o fyfyrwyr nad ydynt yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim.
	Cymru	Cyflawnodd 5 o'r disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim 5 gradd A/A* TGAU (neu gyfwerth) o gymharu â 21% o fyfyrwyr nad ydynt yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim.
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Canfu dadansoddiad o ddata gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol mai 'cyrhaeddiad addysgol oedd y rhagfynegydd pwysicaf a nodwyd o'r tebygolrwydd y bydd rhywun mewn tlodi neu nifer o amddifadedd materol pan fydd yn oedolyn. Canfu eu dadansoddiad fod pobl â lefelau addysg bersonol isel bron bum gwaith yn fwy tebygol o fod yn dlawd pan fyddant yn oedolion na'r rheini â lefelau addysg bersonol uchel, ar ôl ystyried ffactorau eraill. (Oxfam, 2020).</p> <p>Rydym yn monitro gallu disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yng nghyfnod allweddol 4 (lefel TGAU) i gyflawni'r canlyniadau TGAU ar y lefel uchaf fel mesur o gyrhaeddiad addysgol.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn adrodd ar y gwahaniaeth canrannol rhwng y rhai sy'n ennill gradd A TGAU sy'n gymwys a'r rhai nad ydynt yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim.</p> <p>Byddwn yn diweddarau ein canfyddiadau i ddangos tueddiadau wrth i ddatganiadau ystadegol newydd gael eu darparu.</p> <p>Byddwn yn adrodd yn ôl ardal Cynllun Gweithredu Economaidd ar gyfer Canolbarth a De-orllewin gan ei fod yn darparu data ar gyfer y parc mewn cyd-destun rhanbarthol.</p> <p>Byddwn yn meincnodi yn erbyn Cyfartaledd Cenedlaethol Cymru.</p>	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	I symud y maes hwn yn nes at ffin y sylfaen gymdeithasol, byddem am weld y bwlch canrannol o ran cyrhaeddiad yn cau'n sylweddol, i'r graddau nad oedd gwahaniaeth mewn lefelau cyrhaeddiad rhwng y rhai a oedd yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim a'r rhai nad ydynt yn gymwys.	
Lefel ffin	Dim bwlch cyrhaeddiad sy'n cyfateb i gymhwyster prydau ysgol am ddim.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd	
Canlyniadau cysylltiedig	<p>Bwyd yn y dyfodol</p> <p>Sgiliau a swyddi yn y dyfodol</p> <p>Bywydau dyfodol</p> <p>Economi'r dyfodol</p>	

Ffynhonnell Data: Stats Cymru

[Mesurau Interim Cyfnod Allweddol 4 yn ôl FSM](#) (2018/19)

Ynni

Is-barth	Tlodi tanwydd (mae angen gwario 10% neu fwy o'r incwm ar ynni)	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Cymru Wledig	Mae o gartrefi gwledig mewn tlodi tanwydd
	Cymru	Mae 12% o holl aelwydydd Cymru mewn tlodi tanwydd.
	Amcangyfrif APCBB	Anhysbys
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae mynediad at ynni fforddiadwy i wresogi, rhoi golau a choginio yn cael ei gydnabod fel elfen hanfodol o les.</p> <p>Mae ymchwil a gynhaliwyd yn y Parc Cenedlaethol wedi nodi cyfyngiadau seilwaith fel problemau sy'n gwaethygu tlodi tanwydd, mae llawer o'n trigolion yn defnyddio olew neu LPG ar gyfer gwresogi, y ddau ar gyfartaledd yn ddrytach, neu angen taliadau untro uwch a all fod y tu hwnt i incwm aelwydydd.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Byddwn yn gweithio gydag Stats Cymru i ddadagregu data i ffiniau'r Parc Cenedlaethol. Tan fydd y wybodaeth hon ar gael, byddwn yn parhau i adrodd ar y dadansoddiad gwledig/trefol	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Erbyn 2048, rydym yn gobeithio gweld y bydd tlodi tanwydd wedi'i ddileu o fewn y Parc Cenedlaethol. Yn y tymor byr byddai gostyngiad yn y bwlch canrannol rhwng canfyddiadau trefol a gwledig hefyd yn dangos cynnydd sylweddol tuag at y gofod cyfiawn a diogel.	
Lefel ffin	Dim trigolion mewn tlodi tanwydd o fewn y Parc Cenedlaethol	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Pobl Lle	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd Datgarboneiddio Cydweithio ar waith	
Canlyniadau cysylltiedig	Lleoedd gwydn Lleoedd arloesol Mannau iach Gwres a phŵer yn y dyfodol Ynni cynaliadwy Lleoedd llewyrchus	

Ffynhonnell Data: Stats Cymru

[Lefel uchaf o gymhwyster sydd gan oedolion o oedran gweithio yn ôl rhanbarth ac awdurdod lleol](#) (2021)

Bwyd

Is-barth	Tlodi bwyd	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Powys	Cyfanswm y parseli a ddsbarthwyd fel % o'r boblogaeth 2020-21 = 5.1% (cyfradd 9 ^{fed} uchaf)
	Sir Fynwy	Cyfanswm y parseli a ddsbarthwyd fel % o'r boblogaeth 2020-21 = 4.22% (cyfradd 14eg uchaf)
	Sir Gâr	Cyfanswm nifer y parseli a ddsbarthwyd fel % o'r boblogaeth 2020-21 = 4.77% (cyfradd 11eg uchaf)
	Amcangyfrif APCBB	Cyfanswm y parseli a ddsbarthwyd fel % o'r boblogaeth 2020-21 = 4.9% (cyfartaledd wedi'i bwysoli yn ôl dwysedd poblogaeth) ²
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae mynediad at fwyd fforddiadwy yn angen sylfaenol ac felly byddai unrhyw unigolyn na all fodloni'r angen sylfaenol hwn islaw'r sylfaen gymdeithasol. Cyn pandemig Covid, roedd darlun cyffredinol o alw cynyddol flwyddyn ar ôl blwyddyn am wasanaethau banc bwyd, gan awgrymu her gynyddol o ran fforddiadwyedd bwyd.</p> <p>Yn ystod y pandemig covid, darparwyd data lleol o'r gwasanaeth i'r PC yn bodloni anghenion cyfran sylweddol o'r Parc Cenedlaethol. Ym mis Mawrth 2020 cododd nifer y talebau a broseswyd 103%, sy'n golygu bod y bwyd yn ôl pwysau a ddsbarthwyd wedi codi dros 400%.</p> <p>Mae ffactorau pandemig yn amlwg wedi dylanwadu ar y cynnydd serth hwn. Mae data Archwilio Cymru yn dangos bod gostyngiad wedi bod ers anterth y pandemig, ond nid yw'r defnydd o fanciau bwyd wedi dychwelyd i lefelau cyn-bandemig.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn parhau i adrodd ar nifer y parseli a ddsberthir fel % o'r boblogaeth yn ein tri phrif ALL cyfansoddol.</p> <p>Byddwn hefyd yn parhau i weithio gyda banc bwyd Aberhonddu i gael gwybodaeth leol fanylach.</p>	
Lefel ffin	Dim preswlydd mewn tlodi bwyd o fewn y Parc Cenedlaethol.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	<p>Ni ddylai fod angen i unrhyw gymdeithas lle mae adnoddau'n cael eu dosbarthu'n deg a chyfiawn ddibynnu ar fanciau bwyd i fodloni anghenion ei thrigolion.</p> <p>Byddai taith tuag at y gofod cyfiawn a diogel yn gweld y defnydd a'r angen am fanciau bwyd yn lleihau flwyddyn ar ôl blwyddyn. Byddai lefelau ffin yn cael eu llunio ar 0 parcel a ddsbarthwyd.</p>	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Hinsawdd	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd Bywyd Atafaelu	
Canlyniadau cysylltiedig	Bwyd yn y dyfodol Economi'r dyfodol Ffermio Cynaliadwy Lleoedd llewyrchus	

Ffynhonnell Data: Archwilio Cymru

[Ymddiriedolaeth Trussel Cyfanswm Nifer y Parseli a Ddsbarthwyd fel % o'r Boblogaeth 2020-21](#)

²Lefelau uchel o ansicrwydd mewn perthynas â'r ffigur hwn, dangosol yn unig

Rhyw

Is-barth	Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau – Cyflog Cyfartal	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Powys	15.4%
	Sir Fynwy	7.1%
	Sir Gâr	1.3%
	Cymru	11.6%
	APCBB	12.3% (cyfartaledd wedi'i bwysoli yn ôl dwysedd poblogaeth) ³
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae'r gwahaniaeth mewn cyflog a briodolir i ddynion a merched yn adrodd stori am ddosbarthiad anghyfartal o adnoddau o fewn cymdeithas.</p> <p>Er bod gwahaniaethu gweithredol ar sail rhyw wedi bod yn anghyfreithlon ers yr 1970au, nid yw gwir gydraddoldeb o ran canlyniadau i fenywod wedi'i ganfod eto. Mae'r parth hwn yn ein galluogi i feddwl am sut mae cymdeithas y Parc Cenedlaethol yn gweithredu ac i ba raddau y mae menywod yn cael yr un cyfleoedd â dynion.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn adrodd ar y bwlch cyflog rhwng y rhywiau yn ein Prif ardaloedd poblogaeth.</p> <p>Byddwn yn canolbwyntio'n bennaf ar Bowys gan fod 70% o'n trigolion yn byw o fewn y sir hon, mae ganddi hefyd y bwlch cyflog mwyaf rhwng y rhywiau ac mae'n sylweddol uwch na chyfartaledd cenedlaethol Cymru.</p> <p>Byddwn yn adrodd ar ein Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau ein hunain fel sefydliad, ac yn ceisio nodi cyflogwyr allweddol yn yr ardal a fyddai'n fodlon cyfrannu at ddata mwy lleol.</p>	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Yn y tymor byr, lleihau'r bwlch rhwng Meddygon Teulu ym Mhowys i Gyfartaledd Cenedlaethol Cymru o leiaf. Yn yr hirdymor dileu'r Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau yn ei gyfanrwydd.	
Lefel ffin	Dim bwlch cyflog rhwng y rhywiau.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd	
Canlyniadau cysylltiedig	Sgiliau a swyddi yn y dyfodol Cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant	

Ffynhonnell Data: Chwarae Teg

[Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau 2020](#)

³Lefelau uchel o ansicrwydd mewn perthynas â'r ffigur hwn, dangosol yn unig

Iechyd

Prif Barth	Pedwar neu fwy o ymddygiadau iach yr wythnos yn cael eu mabwysiadu gan blant mewn teuluoedd â chyfoeth isel	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Cyfoeth is	Mae 6% o blant yn arddangos pedwar neu fwy o ymddygiadau iach
	Cyfoeth canolig	Mae 7% o blant yn arddangos pedwar neu fwy o ymddygiadau iach
	Cyfoeth uchel	Mae 11% o blant yn arddangos pedwar neu fwy o ymddygiadau iach
	Cyfanswm	Mae 9% o blant yn arddangos pedwar neu fwy o ymddygiadau iach
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p><i>Mae Y Bannau: Y Dyfodol</i> yn nodi'r angen i symud o fesurau gofal iechyd ataliol i newidiadau iachaol i ffordd o fyw.</p> <p>Mae'r mesur hwn yn ceisio deall i ba raddau y mae'r newid hwn yn digwydd, yn enwedig o fewn y rhai mwyaf difreintiedig o fewn cymdeithas. Mae'r mesur yn canolbwyntio ar blant, gan fod patrymau ymddygiad a fabwysiadwyd yn ystod plentyndod yn fwy tebygol o gael eu cynnal pan fyddant yn oedolion a'u trosglwyddo i genedlaethau'r dyfodol.</p> <p>Mae hwn yn un o'r dangosyddion cenedlaethol ar gyfer Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac mae'n edrych ar ganran y plant sy'n dangos ymddygiad ffordd o fyw iach (peidio ag ysmegu, bwyta ffrwythau bob dydd neu lysiau bob dydd, byth neu'n anaml yn yfed, yn gorfforol actif am awr bob dydd).</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Nid yw diweddariad nesaf y data hwn yn hysbys – byddwn yn anelu at ddiweddarau'r mesur hwn fel rhan o'r SOPR nesaf ar gyfer y Parc. Yn y cyfamser byddwn yn ceisio gweithio gydag Stats Cymru i gasglu data pwrpasol ar gyfer ffin y Parc.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Byddem am weld canran y plant sy'n arddangos pedwar neu fwy o ymddygiadau ffordd iach o fyw yn cynyddu'n ddramatig o'r lefelau presennol, i tua 80-90% heb unrhyw wahaniaeth ar sail cyfoeth y teulu.	
Lefel ffin	Bod pob plentyn yn y Parc Cenedlaethol yn mabwysiadu pedwar neu fwy o ymddygiadau iach.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Lle Hinsawdd	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd Bywyd Cydweithio ar waith Datgarboneiddio	
Canlyniadau cysylltiedig	<p>Bwyd yn y dyfodol</p> <p>Sgiliau a swyddi yn y dyfodol</p> <p>Economi'r dyfodol</p> <p>Cludiant yn y dyfodol</p> <p>Bywyd yn y dyfodol</p> <p>Cysylltiadau yn y dyfodol</p> <p>Lleoedd iach</p> <p>Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda</p> <p>Cludiant cynaliadwy</p> <p>Bwyd a diod gynaliadwy</p>	

Ffynhonnell Data: Stats Cymru

Nifer yr ymddygiadau bywyd iach – Mesurau iechyd a llesiant ar gyfer plant (2019-20)

Tai

Prif Barth	Oedolion o oedran gweithio yn gwario mwy na thraean o incwm ar gostau tai	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Prisiau Tai Cyfartalog	£245,034
	Cyflog Cyfartalog	£28,121
	Cymhareb cyflog i bris tai	1:8.7
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Dylai'r gallu i gael cartref eich hun yn ddigonol mewn modd nad yw'n rhoi pwysau eithafol ar ffactorau ffordd o fyw eraill fod yn hawl sylfaenol i gymdeithas sydd â lles yn ganolog iddi.</p> <p>Yn <i>Y Bannau: Y Dyfodol</i> mae'r angen i drawsnewid y ddarpariaeth tai yn cael ei gydnabod fel un o'r newidiadau mawr niferus y mae angen i ni eu gwneud fel cymdeithas.</p> <p>Ar hyn o bryd mae prisiau tai o fewn y Parc Cenedlaethol yn llawer uwch na'r cyflog cyfartalog. Mae gan yr anghydbwysedd hwn oblygiadau ehangach i'n dyletswydd economaidd-gymdeithasol, gan gynnwys sut rydym yn darparu tai, swyddi a llety twristiaeth.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn adrodd ar bris tŷ cyfartalog o fewn Bannau Brycheiniog</p> <p>Byddwn yn adrodd ar y cyflog cyfartalog yn Aberhonddu (fel ein Prif Dref)</p> <p>Byddwn yn adrodd ar y gymhareb cyflog i brisiau tai.</p> <p>Byddwn yn gweithio i ehangu'r data hwn i'w gymryd mewn ardaloedd eraill o'r Parc</p>	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	<p><i>Mae Y Bannau: Y Dyfodol</i> yn cynnwys datganiadau canlyniadau sy'n ceisio sicrhau bod ein holl gymuned yn gallu cael mynediad at gartrefi o ansawdd da sydd o fewn eu gallu.</p>	
Lefel ffin	Cymhareb incwm i forgais ar gyfradd fforddiadwy a gydnabyddir yn eang fel 1:3	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Lle	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith	
Canlyniadau cysylltiedig	Cartrefi'r dyfodol Lleoedd llewyrchus Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda	

Ffynhonnell Data

Right Move <https://www.rightmove.co.uk/house-prices/brecon-beacons.html> (Chwefror 2023)

Adzuna <https://www.adzuna.co.uk/jobs/salaries/brecon> (Mawrth 2023)

Tai (parhad)

Parth Eilaidd	Aelwydydd digartref mewn llety dros dro	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Powys	39.2 (cyfradd fesul 10,000 o aelwydydd)
	Sir Fynwy	41.3 (cyfradd fesul 10,000 o aelwydydd)
	Sir Gâr	15.6 (cyfradd fesul 10,000 o aelwydydd)
	APCBB	37.3 (cyfradd amcangyfrifedig fesul 10,000 yn seiliedig ar gyfartaledd wedi'i bwysoli ar gyfer dwysedd poblogaeth) ⁴
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae hyn yn rhoi rhagor o wybodaeth i gefnogi'r Prif barth. Mewn cymdeithas sydd â lles yn ganolog iddi, ni ddylai neb fod yn ddigartref. Mae digartrefedd yn ddangosydd clir o gymdeithas lle mae llawer yn disgyn islaw'r sylfaen gymdeithasol.	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Byddwn yn adrodd ar y cyfraddau digartrefedd fel canran o'r boblogaeth ar gyfer ardaloedd Prif Awdurdodau Lleol Powys, Sir Gâr a Sir Fynwy. Byddwn yn gweithio gyda'u hawdurdodau tai i bennu a ellir cyfrifo ffigwr penodol ar gyfer APCBB.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	<i>Mae Y Bannau: Y Dyfodol</i> yn cynnwys datganiadau canlyniadau sy'n ceisio sicrhau bod ein holl gymuned yn gallu cael mynediad at gartrefi o ansawdd da sydd o fewn eu modd.	
Lefel ffin	Dim neu bron i ddim achos o aelwydydd digartref mewn llety dros dro.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Lle	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith	
Canlyniadau cysylltiedig	Cartrefi'r dyfodol Lleoedd llewyrchus Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda Economi'r dyfodol	

Ffynhonnell Data

[Digartrefedd yng Nghymru \(2021-22\) Stats Cymru](#)

⁴Lefelau uchel o ansicrwydd mewn perthynas â'r ffigwr hwn – amcangyfrif yn seiliedig ar ffigyrau cyfartalog yn unol â dosbarthiad poblogaeth

Incwm

Prif barth	Tlodi	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Cymru	Mae 20% o aelwydydd Cymru yn byw mewn tlodi incwm cymharol (19/20)
	APCBB	Ar gyfer y parth incwm O'r 38 Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is (LSOA) o fewn ffin yr APC Mae 1 LSOA yn y categori 10-20% mwyaf difreintiedig Mae 2 LSOA yn y categori 20-30% mwyaf difreintiedig Mae 6 LSOA yn y categori 30-50% mwyaf difreintiedig Mae 29 LSOA yn y categori 50% lleiaf difreintiedig
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae Y Bannau: Y Dyfodol yn cynnwys canlyniadau sy'n ymwneud â chreu lleoedd llewyrchus. Er bod incwm ariannol yn un ffactor o ffyniant mae'n un hollbwysig. Felly mae gallu preswylwyr i fodloni anghenion sylfaenol o fewn y modd sydd ar gael yn ffactor allweddol o'n sylfaen gymdeithasol.	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Byddwn yn defnyddio data Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALLC) gan y gellir ei ddadagregu'n hawdd i ffin y Parc, er mai mesur cymharol yw hwn ac nid yw'n cael ei ddiweddarau'n aml. Byddwn hefyd yn adrodd ar lefelau tlodi ledled Cymru er mwyn darparu cyd-destun, a hefyd i ddangos i ba raddau y gall y Parc Cenedlaethol wasanaethu fel adnodd i'r rheini sydd ag ond ychydig o fodd. Byddwn yn defnyddio parth Incwm MALLC a mesur safonol Llywodraeth y DU sy'n edrych ar yr aelwydydd hynny y mae eu hincwm cyn costau tai 60 y cant yn is nag incwm canolrif aelwydydd. Unwaith eto, bydd gwaith yn mynd rhagddo gydag Stats Cymru i bennu a ellir casglu data ar dlodi aelwydydd cymharol ar lefel Ffin y Parc.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Parc llewyrchus yw un sydd lleiaf difreintiedig o ran tlodi gymharol, felly byddem yn rhagweld gweld gwelliannau yn nata MALLC i sicrhau bod amddifadedd cymharol ar gyfer incwm yn gwella ar draws pob ardal. O ran tlodi gymharol, rhagwelir gostyngiad cyffredinol yn y lefel Gymraeg, gyda lefelau yn y Parc yn cadw'n gyfartal â chyfartaleddau Cenedlaethol Cymru os nad yn well.	
Lefel ffin	Mae'r Parc Cenedlaethol yn cofrestru fel y rhai mwyaf difreintiedig yn erbyn dangosyddion MALLC	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Lle	
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith	
Canlyniadau cysylltiedig	Cartrefi'r dyfodol Lleoedd llewyrchus Sgiliau a swyddi yn y dyfodol Bwyd yn y dyfodol Gwres a phŵer yn y dyfodol Cludiant yn y dyfodol Bywydau'r dyfodol Economi'r dyfodol Cysylltiadau yn y dyfodol Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda	

Incwm (Parhad)

Prif barth	Pobl economaidd weithgar gyda diffyg cyflogaeth o safon		
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Cymru	Mae gan 35.5 y cant o bobl ddiffyg cyflogaeth o safon	
	APCBB	Enillion Wythnosol Gros Canolrif ar gyfer gweithwyr llawn amser yn ôl ardal ALI (2016)	
		Powys	£460.20 (85% o ganolrif Prydain Fawr)
		Sir Fynwy	£487.70 (90% o ganolrif Prydain Fawr)
		Sir Gâr	£459.50 (85%) o Ganolrif Prydain Fawr
		Enillion wythnosol gros canolrif Prydain Fawr	£540.20
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Nodwyd y dangosydd hwn fel rhan o waith Oxfam Cymru ar Donyt Cymru. Mae'n edrych ar ddata sy'n ymwneud â'r rhai sydd mewn cyflogaeth, ond nad ydynt yn ennill dwy ran o dair uwchlaw'r cyflog canolrif ac mae'n cyfuno â diweithdra ymhlith y rhai sy'n chwilio am waith. Mae hyn yn cofnodi argaeledd gwaith a'i ansawdd. Roedd y ddau ffactor yn ymwneud â ffyniant ac elfen hollbwysig sylfaen gymdeithasol.</p> <p>Canfu ymchwil a gynhaliwyd ar gyfer ein Hadolygiad Tir at Ddibenion Cyflogaeth (2018) fod y canfyddiad o ansawdd cyflogaeth yn y Parc yn eithaf gwael. Gyda'r canfyddiad bod swyddi a leolir yn y Parc yn bennaf yn dymhorol, yn talu'n wael. Mae data a ddarparwyd ar sail awdurdod lleol yn awgrymu bod incwm yn disgyn islaw canolrif Prydain Fawr o tua 10-15% ond dim ond ychydig yn is na chyfartaledd Cymru. Mae hyn yn awgrymu efallai nad yw canfyddiad o gyfleoedd cyflogaeth yn cyfateb i realiti, ond yn fwy siâp gan gostau byw cymharol o fewn y Parc, yn arbennig mewn perthynas â chostau tai.</p>		
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn adrodd ar gyfraddau diweithdra o fewn y Parc Cenedlaethol a chyflogau canolrif o fewn y Parc.</p> <p>Byddwn yn cynnal ymchwil pellach i ganfod ansawdd cyflogaeth o fewn y Parc gan weithio trwy ein partneriaeth ymchwil.</p>		
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Yn unol ag amcanion sy'n ymwneud â Pharc ffyniannus, byddem yn gobeithio gweld y bwlch rhwng cyflog canolrif Prydain Fawr a chyflogau yn y Parc yn cau'n sylweddol i lefel ddbwys.		
Lefel ffin	Gwahaniaeth dibwys rhwng cyflog canolrif Prydain Fawr a chyflogau o fewn y Parc Cenedlaethol		
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Lle		
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith		
Canlyniadau cysylltiedig	<p>Cartrefi'r dyfodol</p> <p>Lleoedd llewyrchus</p> <p>Sgiliau a swyddi yn y dyfodol</p> <p>Bwyd yn y dyfodol</p> <p>Gwres a phŵer yn y dyfodol</p> <p>Cludiant yn y dyfodol</p> <p>Bywydau'r dyfodol</p> <p>Economi'r dyfodol</p>		

	Cysylltiadau yn y dyfodol Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda
--	---

Ffynhonnell Data [Donyt Cymru 2020 \(Oxfam Cymru\)](#)

[Adolygiad Tir at Ddibenion Cyflogaeth Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog \(Litchfields 2018\)](#)

Diogelwch

Prif Barth	Lefelau amddifadedd cymharol ar gyfer y Gymuned Ddiogelwch		
Y data mwyaf diweddar a pherthnasol a gedwir	APCBB	O'r 38 LSOA o fewn ffin y PC, nodwyd y safleoedd canlynol ar gyfer Parth Diogelwch Cymunedol	
		10% mwyaf difreintiedig	1
		10-20% mwyaf difreintiedig	1
		20-30% mwyaf difreintiedig	2
		30-50% mwyaf difreintiedig	5
		50% lleiaf difreintiedig	29
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae teimlo'n ddiogel yn angen sylfaenol. Mae trigolion sy'n teimlo'n anniogel neu'n byw mewn ardaloedd lle mae yna ofn cyffredinol yn debygol o fod yn profi mwy o straen na'r rhai y mae diogelwch cymunedol yn cael ei roi iddynt.</p> <p>Elfen allweddol o les cymdeithasol cymuned yw'r ymdeimlad o ddiogelwch, felly mae'n ffurfio sector allweddol o'n sylfaen gymdeithasol.</p>		
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Cyfraddau trosedd o fewn ardaloedd Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog yn erbyn cyfartaledd cenedlaethol.</p> <p>Canfyddiadau cymunedol o arolygon diogelwch (trwy raglen cynllunio lle)</p> <p>Data MALLC ar gyfer y Parth Diogelwch Cymunedol pan gaiff ei ddiweddarau.</p>		
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	<p>Mae lefelau diogelwch cymunedol ar draws y Parc yn gymharol lai difreintiedig nag mewn ardaloedd eraill o Gymru. Fodd bynnag, mae rhai ardaloedd yn profi amddifadedd sylweddol yn yr ardal hon. Byddem am weld tuedd gyffredinol tuag at 50% lleiaf difreintiedig ar draws ardal y Parc. Gyda data ansoddol ategol gan gymunedau unigol yn dangos lefelau uchel o ddiogelwch cymunedol canfyddedig a gwirioneddol.</p>		
Lefel ffin	50% lleiaf difreintiedig ar draws ardal y Parc.		
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Lle		
Amcanion cysylltiedig	Ansawdd bywyd Man cydweithio		
Canlyniadau cysylltiedig	Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda Lleoedd arloesol Bywydau'r dyfodol		

Ffynhonnell Data

[Adroddiad Cyflwr y Parc Bannau Brycheiniog](#)

[Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru](#)

Diogelwch (parhad)

Is-barth	Cymunedau sydd mewn perygl o lifogydd	
Y data mwyaf diweddar a pherthnasol a gedwir	APCBB	Cymunedau sydd mewn perygl o lifogydd
		Perygl o lifogydd Cyfredol
	Perygl o lifogydd yn y dyfodol	Aberhonddu
		Ystradgynlais (porth)
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Perygl o lifogydd yw un o'r bygythiadau mwyaf difrifol sydd gennym i ardaloedd y Parc Cenedlaethol. Yn ystod stormydd ar ddechrau 2020 cafwyd lefelau sylweddol o lifogydd yng Nghrucywel, gan niweidio nid yn unig seilwaith ffisegol y dref (gan gynnwys strwythurau o rinweddau hanesyddol a diwylliannol) ond hefyd effeithiau sylweddol ar gyfarwydd cymdeithasol – a theimladau o ddiogelwch.</p> <p>Rydym yn cynnig monitro'r parth hwn fel mesur o effeithiau cymdeithasol newid hinsawdd ar ein cymunedau, a'r cymunedau porth hynny sy'n cefnogi economi twristiaeth ehangach y Parc, ac y mae'r Parc yn gweithredu fel adnoddau hamdden uniongyrchol iddynt.</p> <p>Rydym hefyd yn monitro'r sector hwn i sicrhau y gellir osgoi'r risgiau a ragwelir i Brif Anheddiad Allweddol Aberhonddu o lifogydd afonydd trwy reoli tirwedd ar raddfa dalgylch.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn adrodd ar achosion o lifogydd a'i effaith.</p> <p>Byddwn yn adrodd ar unrhyw newidiadau i raddfa perygl llifogydd ein haneddiadau.</p>	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Yn ddelfrydol mae'r sylfaen gymdeithasol yn cael ei thynnu ar lefel lle gallwn fod yn sicr nad oes unrhyw gymunedau o fewn y Parc ac yn agos ato sy'n agored i berygl o lifogydd. Byddai llwyddiant yn lleihau mesurau bregusrwydd ar gyfer holl gymunedau'r Parc; llai o achosion o lifogydd yn achosi niwed i les unigolion a chymunedau a thuedd o leihau llif sydd ar ei fwyaf a gofnodwyd mewn cymunedau bregus (Aberhonddu/Crughywel).	
Lefel ffin	Dim cymunedau yn y Parc nac yn agos ato sy'n agored i berygl o lifogydd	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Dŵr Pobl Lle	
Amcanion cysylltiedig	Addasiad Dalgylchoedd gwydn Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith	
Canlyniadau cysylltiedig	Seilwaith gwydn Llifogydd Cartrefi'r dyfodol Lleoedd gwydn Lleoedd arloesol Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda	

Ffynhonnell Data

[Map Llifogydd ar gyfer Cynllunio \(Mapiau Data Cymru 2023\)](#)

[Cynllun Rheoli Perygl Llifogydd drafft i Gymru \(CNC 2023\)](#)

Y Gymraeg

Prif Barth	Gwybodaeth am y Gymraeg		
Y data mwyaf diweddar a pherthnasol a gedwir	APCBB	Yn gallu deall Cymraeg llafar yn unig	5%
		Yn gallu darllen, siarad neu ysgrifennu Cymraeg	16.5%
		Dim Sgiliau Cymraeg	78.6%
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae'r Gymraeg yn rhan allweddol o'n treftadaeth ddiwylliannol, ac yn unol â phwrpasau'r Parc Cenedlaethol, a chanlyniadau allweddol <i>Y Bannau: Y Dyfodol</i> mae gwybodaeth am y Gymraeg yn sylfaen sylfaenol o les cymdeithasol, ac felly'n ffurfio sector yn y Model donyt sy'n benodol i'r Parc Cenedlaethol.		
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Daw'r data uchod o'r cyfrifiad diweddaraf, mae'n annhebygol iawn y bydd data'n cael ei ddiweddarau ymhellach. Mae rhywfaint o botensial ar gyfer ymchwil ynghylch agweddau at y Gymraeg / nifer y dysgwyr Cymraeg cofrestredig o fewn aneddiadau'r Parc Cenedlaethol / lefelau cofrestru o fewn ysgolion cynradd / ffrydiau Cymraeg fel cyfran o'r holl blant yn y Parc.		
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Yn unol ag amcanion Y Bannau: y Dyfodol ar gyfer pobl a lle, hoffem weld y ffigyrau a adroddwyd ar gyfer 'dim gwybodaeth o'r Gymraeg' yn gostwng i lai na 10%.		
Lefel ffin	Y rhai sy'n adrodd, dim sgiliau iaith Gymraeg o dan 10% ar draws ardal y PC		
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Pobl Lle		
Amcanion cysylltiedig	Iaith a diwylliant Cymru		
Canlyniadau cysylltiedig	Mannau hanesyddol		

Ffynhonnell Data

Map Data Cyfrifiad ONS <https://www.ons.gov.uk/visualisations/customprofiles/build/> (2021)

Llais Gwleidyddol

Prif Barth	Canfyddiad unigolyn ar y gallu i ddylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau.	
Y data mwyaf diweddar sydd ar gael	Powys	23% o oedolion dros 16 oed
	Sir Fynwy	33% o oedolion dros 16 oed
	Sir Gâr	32% o oedolion dros 16 oed
	Cymru	30% o oedolion dros 16 oed
	APCBB	26% o oedolion dros 16 oed (amcangyfrif yn seiliedig ar ddsbarthiadau poblogaeth)
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae'r gallu i gyfrannu at ddemocratiaeth leol yn elfen hollbwysig o gymdeithas sy'n gweithredu o fewn gofod cyfiawn a diogel.</p> <p>Yng Nghymru, mae hyn yn rhan o ddangosyddion lles cenedlaethol.</p> <p>Yn yr un modd, credwn fod canfyddiadau am ddylanwad ar wneud penderfyniadau yn siarad yn eang am werth dinasyddiaeth o fewn democratiaeth leol.</p> <p>Mae'r dangosydd hwn yn edrych ar fesur o ganfyddiadau o ddylanwad. Yn y dyfodol gellid dyfeisio mesurau eraill sy'n edrych ar gyfranogiad gwirioneddol wrth wneud penderfyniadau.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn adrodd ar y mesur hwn ar gyfer prif ardaloedd yr awdurdodau lleol o fewn APCBB. Byddwn hefyd yn ceisio mireinio ein hamcangyfrifon gan weithio gyda Stats Cymru i gael darlun mwy cywir o lefelau dylanwad democrataidd canfyddedig. Byddwn hefyd yn adrodd ar lefel yr ymgysylltiad â phenderfyniadau APC gan gynnwys lefel y dylanwad.</p> <p>Byddwn hefyd yn adrodd ar y nifer a bleidleisiodd ym mhob etholiad a gynhelir yn y rhanbarth yn ystod cyfnod y cynllun.</p>	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Ar hyn o bryd nid yw mwyafrif y trigolion yn teimlo bod ganddynt y gallu i ddylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau. Yn gysylltiedig â'n canlyniadau ynghylch lleoedd arloesol, hoffem weld y ffigyrau a adroddwyd yn cynyddu'n sylweddol.	
Lefel ffin	Y ffin gymdeithasol yw 75% o drigolion yn dweud eu bod yn teimlo bod ganddynt ddylanwad dros y penderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Lle	
Amcanion cysylltiedig	Cydwethio ar waith	
Canlyniadau cysylltiedig	Lleoedd arloesol	

Ffynhonnell data

[Y ganran sy'n teimlo y gallant ddylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu hawdurdodau lleol \(2021-22\)](#)
Stats Cymru

Rhwydweithiau

Prif Barth	Parth lefelau amddifadedd ar gyfer mynediad at wasanaethau – Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru	
Y data mwyaf diweddar a pherthnasol a gedwir	10% mwyaf difreintiedig	14 o 38 LSOAs
	10-20% mwyaf difreintiedig	8 o 38 LSOAs
	20-30% mwyaf difreintiedig	2 o 38 LSOAs
	30-50% mwyaf difreintiedig	7 o 38 LSOAs
	50% lleiaf difreintiedig	7 Of 38 LSOAs
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae cael mynediad digonol at wasanaethau a chyfleusterau yn anghenraid bywyd. Mae rhwystrau i fynediad yn effeithio ar les, ac yn gadael pobl yn byw yn is na'r sylfaen gymdeithasol.</p> <p>Mae mynediad digonol at wasanaethau a chyfleusterau hefyd yn cynyddu costau amgylcheddol ac economaidd byw yng nghefn gwlad.</p> <p>Rydym yn monitro'r sector hwn i ganfod a yw mesurau sy'n dod i'r amlwg wrth ymateb i Y Bannau: Y Dyfodol yn gallu mynd i'r afael â'r diffyg sylweddol hwn y mae ein cymunedau'n ei wynebu.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Mae APC fel rhan o ddatblygiad y CDLI yn asesu darpariaeth gwasanaethau a chyfleusterau lleol ac yn sgorio aneddiadau yn erbyn mynegai cynaliadwyedd. Byddwn yn diweddarau hwn ddwywaith yn ystod oes y fframwaith monitro hwn. Bydd unrhyw ddiweddiariad i ddangosyddion cenedlaethol fel MALLC hefyd yn cael ei adrodd.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Mae Y Bannau'r Dyfodol yn rhagweld canlyniadau i'n cymunedau sy'n gwella mynediad at wasanaethau a chyfleusterau. Felly byddai symudiad tuag at y gofod cyfiawn a diogel i'w weld fel gwelliant mewn gwasanaethau a chyfleusterau a symudiad o'r amddifadedd mwyaf i'r lleiaf difreintiedig yn bennaf ar gyfer LSOA o fewn y Parc o ran safle cenedlaethol.	
Lefel ffin	Dim ardal o fewn safle'r parc fel y mwyaf difreintiedig o ran mynediad at wasanaethau a chyfleusterau.	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Lle Pobl	
Amcanion cysylltiedig	Cydwethio ar waith Ansawdd bywyd	
Canlyniadau cysylltiedig	Cysylltiadau yn y dyfodol Bywydau'r dyfodol Lleoedd arloesol Lleoedd gwydn Lleoedd llewyrchus Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda	

Ffynhonnell Data

[Adroddiad ar Gyflwr y Parc APCBB 2020](#)

Rhwydweithiau (parhad)

Parth Eilaidd	Canran y bobl sy'n teimlo'n unig	
Y data mwyaf diweddar a pherthnasol a gedwir	Powys	9% o oedolion dros 16 oed
	Sir Fynwy	13% o oedolion dros 16 oed
	Sir Gâr	15% o oedolion dros 16 oed
	Cymru	13% o oedolion dros 16 oed
	APCBB	Amcangyfrifir bod 10% o oedolion dros 16 oed
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae ymchwil yn dangos i ni fod teimladau o unigrwydd yn gysylltiedig ag iechyd meddwl a chorfforol gwaeth a disgwyliad oes is. Mae unigrwydd yn effeithio ar ansawdd bywyd i'r graddau bod absenoldeb unigrwydd yn elfen allweddol o les cymdeithasol, ac felly'n ffurfio sector allweddol yn y llawr cymdeithasol.</p> <p>Mae Y Bannau:Y Dyfodol yn cynnwys datganiadau canlyniadau sy'n gysylltiedig â theimladau o gysylltiad a pherthyn i gymunedau lleol, y ddau ganlyniad sy'n ceisio mynd i'r afael â theimlad o arwahanrwydd cymdeithasol ac unigrwydd.</p>	
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Byddwn yn adrodd ar lefelau unigrwydd yn ein hawdurdodau unedol cyfansoddol bob blwyddyn, ac yn gosod sylfaen ar hyn yn erbyn cyfartaledd Cymru. Byddwn yn gweithio gydag Stats Cymru i geisio dadagregu'r data hwn i ffin y Parc, ac os yw hyn yn bosibl byddwn yn adrodd ar hyn hefyd.	
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Yn ôl ardal, Mynwy a Phowys yw'r rhan fwyaf o'r Parc Cenedlaethol, ac mae'n werth nodi bod y ddau ranbarth yn adrodd am lefelau unigrwydd sy'n is, neu ar gyfartaledd Cymru. Byddai lleihau'r lefelau o unigrwydd a adroddir i 5% neu lai yn y Parc Cenedlaethol yn dangos bod amcanion <i>Y Bannau: Y Dyfodol</i> yn cael eu cyflawni.	
Lefel ffin	Llai na 5% o unigrwydd ar draws ardal y PC	
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Lle Pobl	
Amcanion cysylltiedig	Cydwethio ar waith Ansawdd bywyd	
Canlyniadau cysylltiedig	Cysylltiadau yn y dyfodol Bywydau'r dyfodol Lleoedd arloesol Lleoedd gwydn Lleoedd llewyrchus Lleoedd wedi'u cynllunio'n dda	

Ffynhonnell Data

[Canran y bobl sy'n unig yn ôl oedran a rhyw](#) (Stats Cymru Awst 2022)

Cludiant

Prif Barth	Y gallu i ddefnyddio cludiant cyhoeddus i fodloni anghenion o ddydd i ddydd
Y data mwyaf diweddar a pherthnasol a gedwir	Mae ymchwil a gynhaliwyd gan APCBB yn canfod bod cysylltiadau bws rhwng prif aneddiadau a chytrefi trefol mawr yn darparu gwasanaeth bob dwy awr ar gyfartaledd. Ychydig o opsiynau sydd ar gyfer cymudo i'r Parc ac oddi yno.
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	<p>Mae gwasanaeth cludiant cyhoeddus fforddiadwy a dibynadwy yn darparu math teg o gludiant i gefnogi bywydau bob dydd. Mae cael mynediad at gludiant fforddiadwy yn gwella ansawdd bywyd trwy ddarparu cysylltiadau y tu hwnt i'r ardal gyfagos. Mae'n caniatáu cysylltiadau â mwy o gyfleoedd cyflogaeth, mwy o adnoddau diwylliannol a hamdden yn ogystal â chael mynediad at fwy o arlwy manwerthu, gwasanaethau hanfodol fel ysbytai a swyddfeydd cyhoeddus.</p> <p>Mae diffyg opsiynau o ran cludiant fforddiadwy yn creu rhwystrau diangen i gyfleoedd o'r fath.</p> <p>At hynny, mae dibyniaeth ar opsiynau cludiant preifat yn cael ei chydabod fwyfwy fel sbardun i lygredd amgylcheddol a mwy o Nwyon Tŷ Gwyr.</p>
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	<p>Byddwn yn adrodd ar y ddarpariaeth o opsiynau o ran cludiant cyhoeddus dibynadwy, fforddiadwy sydd ar gael i drigolion ac ymwelwyr.</p> <p>Byddwn hefyd yn adrodd ar unrhyw ddata y gallwn ddod o hyd iddo sy'n ymwneud â'r nifer sy'n defnyddio teithio llesol yn hytrach na mathau eraill o gludiant, yn enwedig ceir preifat.</p>
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	<i>Mae Y Bannau: Y Dyfodol</i> yn rhagweld dyfodol i'r Parc lle mae gwell gwasanaeth cludiant cyhoeddus ar gael i fodloni anghenion trigolion ac ymwelwyr. Mae hefyd yn ceisio cefnogi newidiadau moddol i ddulliau teithio mwy llesol. Gobeithiwn felly weld cynnydd amlwg yn y ddarpariaeth o ddewisiadau cludiant cyhoeddus sy'n gwasanaethu'r ardal. Byddem hefyd am weld gostyngiad yn nifer y teithiau car preifat a gymerir yn gyffredinol flwyddyn ar ôl blwyddyn
Lefel ffin	Byddai'r sylfaen gymdeithasol yn cael ei thynnu o leiaf 50% o deithiau preswylwyr yn cael eu gwneud mewn modd heblaw car preifat
Ardal(oedd) Cenhadaeth Gysylltiedig	Hinsawdd Pobl Lle
Amcanion cysylltiedig	Datgarboneiddio Addasiad Ansawdd bywyd Cydweithio ar waith
Canlyniadau cysylltiedig	Cludiant cynaliadwy Seilwaith gwydn Cludiant yn y dyfodol Cysylltiadau yn y dyfodol Lle Gwydn

Ffynhonnell Data

APCBB

Ffynhonnell Data

Ymchwil mewnol gan ddefnyddio <https://www.traveline.cymru/>

Tlodi Dŵr

Prif Barth	Canran y bobl sy'n talu mwy na 5% o'u hincwm ar ôl costau tai ar filiau Dŵr
Y data mwyaf diweddar a pherthnasol a gedwir	Mae data arbrofol a ddatblygwyd o fewn y Parc Cenedlaethol yn awgrymu bod Tlodi Dŵr (sy'n talu mwy na 5% o incwm ar gostau Dŵr) yn uchel. Fodd bynnag, mae lefel ein hyder yn y canfyddiad hwn yn isel, a bydd angen gwneud mwy o waith i 'gadarnhau' ein rhagdybiaethau.
Pam rydym ni'n monitro'r sector hwn?	Mae mynediad at ddarpariaeth fforddiadwy o ddŵr, a phrosesu dŵr gwastraff yn hanfodol mewn bywyd. Mae dŵr yn hanfodol ar gyfer iechyd a hylendid. Felly dylai fod ar gael i bawb am bris fforddiadwy, a heb achosi pwysau ariannol ar gyllidebau aelwydydd.
Yr hyn y byddwn yn adrodd arno yn flynyddol	Byddwn yn adrodd ar filiau dŵr cyfartalog yn erbyn cyflogau cyfartalog o fewn ffin y Parc. Bydd hyn yn cynnwys nifer y trigolion fel cyfran sydd wedi'u cofrestru ar y tariff cymdeithasol
Pa lun rydym am ei weld os bydd y cynllun yn llwyddiannus	Yn unol â chanlyniadau sy'n ymwneud â'n pobl a'n cenadaethau dŵr, byddem yn gobeithio gweld lefelau tlosti dŵr yn gostwng yn sylweddol o'u cymharu â'r lefelau presennol.
Lefel ffin	Dim preswlydd mewn tlosti dŵr.
Ardal(oedd) Cenhadaeth Cysylltiedig	Dŵr Pobl
Amcanion cysylltiedig	Amgylcheddau dŵr o ansawdd uchel Ansawdd bywyd
Canlyniadau cysylltiedig	Economi'r dyfodol Lleoedd gwydn Lleoedd llewyrchus

Ffynhonnell Data

APCBB